

Joe Haldeman

Horké léto

(Summer's Lease)

Toto je Buch o Žáru a vsich lidí vela hoře, proč každých 80 roků biesni nebe, moře. Jak prvny mužové se slunci na severu skryli, proč Buh zabíjí život mladý hnedle každou chvíli.

-BuhBuch I, I, 1-4

Na Larse Martina připadl nemilý úděl kontrolora. Seděl v přístavu pod plachtou, vedle miskové váhy z trhu. Měl hromady vodotěsných vaků z rybích měchýřů a notes se soupisem obyvatel města. Na jedné misce vah ležela dvě závaží velká jako pěst, na druhou dala každá rodina všechno, co si při stěhování na sever chtěla vzít s sebou. Dvojice závaží, omezující tíhu zavazadel, vážila stěží dvacet liber. Členové rodiny se tak mezi sebou často dohadovali a všichni se hádali s Larsem.

Na Larse padla volba zcela logicky, protože v civilu byl městským knížetem (slovo ztratilo původní význam a týkalo se spíš knížek než čeho jiného), tudíž měl velice čitelný rukopis a uměl něco aritmetiky. Zároveň byl i laskavý, trápilo ho tedy, že musí být nesmlouvavý k přátelům. Vedle něj rostla sbírka vyřazených pokladů: panenky a drahé šaty, obrázky a sady nádobí, šperky, dokonce mince. A knihy, což Larse bolelo nejvíc. Většinu z nich sám napsal.

"Pořád to máš moc lehké, Frede." Fred byl sám, ale měl nárok na plnou váhu. "Proč si tady něco nevezmeš?" Lars už vyhrabal z odpadu knihy a pěkně je vyrovnal na stole.

"Většinu jsem jich přečetl," řekl Fred. Vytáhl městský výtisk 'Zpracování kovů'. "Tuhle znám dokonce zpaměti."

Lars prohrábl hromádku mincí a ingotů, které si Fred bral s sebou. "Až se vrátíme, budou mít větší cenu než zlato a stříbro."

"To říkáš každému." Fred se nevesele zasmál. "Chápu tě. I něco z mojí nejlepší práce tu zůstane."

"To je něco jiného," namítl Lars, zmožený všeobecnou nechápavostí. "Můžeš to udělat všechno znova."

"Ty můžeš znova napsat knížky."

"Možná dvě nebo tři," uznal Lars. "Ale ostatní... Ty si pamatuješ zpracování kovů, starý Johansen dějiny a tak. Půjčím si knihy z ostatních měst. Až na to budou peníze. Když budou mít co půjčit."

"Vždycky jsme to nějak přežili."

"Ne tak docela. S každým Žárem pár knih ztratíme."

Pokrčil rameny. "No a? Ztrácíme jenom ty, které si nikdo nezapamatuje. To není žádná ztráta, když přečkají ty nejlepší."

Lars věděl, že to Fred myslí napůl vážně, ale také ho chce nachytat. Lars učil všechny děti ve městě počty a písmenka, a uvědomoval si, že ze zvyku nebo z roztržitosti často mluví s dospělými jako s dětmi, když chce něco vysvětlit. Chytit ho při tom byl vrchol vtipnosti.

Možná to byl takový 'průkopnický' humor, ale to slovo už dávno vymizelo z jazyka. Hledat nové kraje byl pro jejich národ nesmyslný přepych, když se musela každá čtvrtá generace

připravovat na celoplanetární katastrofu. Zbylé tři se z ní pak snažily vzpamatovat.

Své planetě říkali 'svět' a dvojhvězdě, kolem níž obíhala, 'slunce'. Dvojhvězda každých osmdesát tři let vzplála a přišla doba Žáru.

Když ale před nějakými dvěma tisíci lety přiletěli jejich dávní předkové, dokonale ztracení v neprobádané části vesmíru, v porouchané kolonizační lodi a s tak tenkými zásobami, že velitelé už sestavili seznam obětí na pekáč, pojmenovali planetu 'Dítě čtvrtka'. Vypadala jako neuvěřitelný zázrak; zelené, teple hnědé a zářivě modré těleso s polární čapkou. Když přistáli, zjistili, že země snadno přijímá jejich semena a sazenice a moře oplývá rozmanitým životem. Souš však obývalo jen několik vytrvalých druhů hmyzu a červů.

Dokonce ještě než přistáli, vytušili, že přes pohostinný vzhled to bude velice nezvyklý svět. Středem soustavy byla dvojhvězda a obě slunce i planeta obíhaly ve stejné rovině, podobně jako Země, Slunce a Jupiter. Planetární osa byla přesně kolmá k ekliptice, roční období (horko - chladno - horko - zima) se tedy střídala v závislosti na zakrývání obou hvězd.

Některé geologické zvláštnosti a zjevná neschopnost planety poskytnout na souši prostor složitějším formám života však přinutily vědce podívat se na dvojitě slunce podrobněji. Zjistili, že větší z obou hvězd je cyklická nova. Každých zhruba osmdesát let na krátkou dobu vzplane. Na vrcholu aktivity sežehne Dítě čtvrtka stokrát silnější záření než normálně.

První Žár je tedy nepřekvapil; měli na přípravu dvacet let. Z rozličných možností ale nevzešlo žádné jednoznačné správné řešení.

Mohli zkusit přežít jako ryby, potopit se dost hluboko pod hladinu oceánu, aby je voda ochránila jak před radiací, tak před rozběsněným počasím. Ale jaká hloubka bude stačit? Na vybudování hlubokomořského útočiště neměli čas ani materiál. A nad jakousi nespočítatelnou kritickou hloubkou bude ve vodě ještě daleko hůř než na pevnině. Tak tuto možnost odvrhli.

Však voda tolko pro ty již vodou v vodě živuch věděli otcy

Pro hříšné ludi ni jest skrytem oceána hloub věděli otcy

-BuhBuch I, 4, 26-29

Rovněž zamítli nápad zakopat se pod zem, jako to v době Žáru dělala primitivní suchozemská zvířena. I v nejklidnějších dobách byla kůra seismicky značně aktivní.

Jedno řešení nabídly póly. Zvláště severní, kde hluboký kráter na vrcholu světa tvoří i jakousi přírodní pevnost, chráněnou před slunečními paprsky. Byla tam samozřejmě krutá zima, ale s tím se dokázali vyrovnat.

Problém představovala doprava. Jediná pozorovací loď, která jim zbyla na průzkumy, unesla sotva víc než pilota. Měli

ale nářadí, dost času a spoustu dřeva, otevřeli tedy nejruznější kolonizační příručky a dali se do učení, kterak postavit loď a jak ji řídit.

Poslední návrh byl stejně prostý jako odvážný, podle některých ztřeštěný. Stačilo prostě vylétnout s kosmickou lodí zpátky na oběžnou dráhu a přečkat bouři ve stínu Dítěte čtvrtka. Strojníci ale nemohli zaručit, že loď pořádně vzlétne, natož aby prováděla nějaké složité manévry.

Nakonec se rozdělili do dvou skupin, s tím, že většina se jala budovat flotilu na cestu na sever.

Říkali tem, kdož v nebi hledali sve ubezpečie

věděli otcy

Říkali. Buh nedal nám tu sviet

abychom ulétli

věděli otcy

BuhBuch I, 4, 34-37

Tu malou skupinku, která si zvolila útěk, potkala brzy smůla. Motory vysadily ani ne kilometr nad zemí a loď spadla do moře. Po mnoho let bylo její vrak vidět na mělčině, ale nakonec dala základ dlouhověkému organismu, připomínajícímu nejspíš korálový útes. Časem se zapomnělo, kde leží, a o pár generací později se sama její existence stala povídkou a nakonec mýtem.

Ti, kdo se vypravili na sever, neměli snadný život. Polovina jich pomřela, někteří z ozáření ještě v době plavby přes arktický oceán ke kráteru, většina ale v polovině dvacetidenní bouře, která byla nakonec horší, než předpovídali i nejpesimističtější vědci. Možná to bylo nakonec dobře, neboť Žár zničil i polovinu jídla a osiva.

Protože věděli, že moře vystoupí z břehů, přestěhovali všechno, co nepobrali s sebou, na nejbližší kopec. Dobytek, semena a jiné nezbytnosti naložili na loď spolu s roční zásobou jídla a vyrazili k severnímu ledovci. Tady rozebrali loď a předělali je na saně, na nichž se skoro všichni dostali do kráteru. Jeho vnitřní stěny byly šikovně rozvrtané jeskyněmi, poutníci se tedy zabarikádovávali a čekali.

Avšak jeskyně příliš nízko u dna kráteru, včetně těch, kde ustájili dobytek, zaplavila na vrcholu bouře vařící voda. Vyráželi v počtu osmnácti set lidí a osmi set kusů domácího zvířectva. Když voda opadla a oni vyšli z jeskyní, bylo jich pět set a měli dva kohouty a slepici.

Bez tažných zvířat jim to zpátky k moři trvalo daleko déle než od moře ke kráteru, ač jim voda vystoupila dvě třetiny cesty vstříc. Přidělali na sanice kola a tlačili vozíky rychle zamrzajícím blátem. Pak saně zase rozebrali, stloukli z nich loď a vrátili se přes ohřátá moře na místo zvané Primus.

Nikoho nepřekvapilo, že je město pod vodou. Více je zneklidnilo, že bouře hory oholila do hladká a na vrších nebylo ani stopy po jejich truhlách, záznamech a náradí. Většina nenahraditelných věcí zmizela, včetně lodní knihovny a klonovacího zařízení, kterým by obnovili stáda.

O tom všem Lars Martin a jeho současníci nic nevěděli. Ze 'starých časů' se písemně dochovaly jen Sonety Wilhelma, Šejka z Pír, z nichž dvanáct se předávalo z otce na syna jako rodinná tradice, a slátanina nejčastěji nazývaná Knihoboh, Bůží Buch nebo BuhBuch, protože pravopis byl spíš věcí názoru než předpisu. Kniha byla směskou mytologizované historie a morálních naučení, většinou v kostrbatém sedmistopém jambu.

Knížku od Šejka z Pír se Lars naučil slovo od slova, i když si nechal jednu kopii ve svém hubeném přídělu. A BuhBuch nepřestával studovat. Morální naučení ho nezajímala; měl vlastní názory a byl jim docela věrný.

Fred si ho dál přátelsky dobíral: "Třeba ten Boží Buch, co pořád čteš. Nemůžeš přece věřit, že je lepší než libra semínek."

"To nemyslíš vážně, Frede."

"Ale myslím." Otevřel přepis knihy a zalistoval v poskládaných stránkách. "Aspoň napůl. Hodí se tak na strašení dětí, aby měly nějaký vychování. Na nic jiného."

"Tak to se pleteš. Je to naše jediná kronika. Všechno ostatní jsou jen báje a neověřené

informace."

"To pořád meleš svou?" Zaklapl knihu. "Někdo se prostě posadil a všechno si to vymyslel. Nějaký kněz." V Samueltownu nebyl kněz už po tři generace a většina obyvatel se k tomuto povolání stavěla stejně opovržlivě jako Fred.

"To není tak úplně pravda," začal Lars, ale Fred ho smíchem a gestem zarazil. "Nech si to. Zbytečně se tu hádáme o nesmyslech," řekl po pravdě a odkvačil.

Lars zakroutil hlavou, uložil Fredovy vzácné kovy do malého rybiho měchýře, utáhl ho a přilepil jmenovku. Obsah sáčku zaznamenal do notýsku a pak ho položil na hromadu k ostatním. Zamžoural do zapadajících sluncí. Ještě hodinu; pak odnese měchýře na loď do zamčené kajuty a půjde domů.

O pár dní později už pluli. Osm lodí hnaly střídavě plachty a vesla, podle větru. Plavidla si v mezích možností přesně rozdělila samueltownský náklad, jak lidský, tak zásobní. Většinu zátěže na všech lodích tvořilo osivo a potraviny. Museli si vzít dost jídla i na první rok ve městě, než opadnou vody, odhalí ornici a ryby začnou zase brát.

Dokud jim přál vítr a mořské proudy, byla spousta času na 'zbytečné hádky'. Lars s Fredem a Samuelou, starostkou, jíž jméno připadlo spolu s úřadem, odpočívali ve stínu po čištění ryb. Byla to protivná práce, protože se páchnoucí vnitřnosti nechávaly v korytu na zádi jako návnada pro další ryby.

Samuel měla nezvykle špatnou náladu. Celý život farmařila a její kousek půdy přežil dva manžele a třicet let. Za pár měsíců budou její sady a vinice padesát sáhů pod vařící vodou. Když bude chtít ještě někdy obdělávat půdu, začne zas od začátku někde na spáleném kopci.

Opřela se o zábradlí a zahleděla do inkoustově modré vody. "Ty jsi kdysi potkal kněze, že ano?"

"Ano, v Carolltownu," přisvědčil Lars. "Když jsem si tam šel opsat poznámky k BuhBuchu."

"A věděl něco?" Bručela hrubým hlasem, i když neměla daleko k slzám. "Proč se tohle děje? Proč máme sotva čas znova začít a vtom..."

"Věděl všechno," nadhodil Fred. "Nebo ne? Knězi přece vědí všechno."

Lars pokrčil rameny. "Ano, myslím si to."

"Tak to jseš blázen." Fred odštípl z paluby vystoupnou třísku. "Máš jenom půl hlasu."

"Bylo by to hezké vyřešit hlasováním," poznamenala Samuel. "Ať slunce svítí pořád stejně. Kdo je pro, kdo proti."

"Nad tím, co říkají knězi, nemůžete jen tak mávnout rukou, protože jsou tím, čím jsou. Vědí spoustu věcí..."

"Potíž většiny lidí," skočila mu do řeči Samuel, "není v tom, že by věděli málo. Ale že to, co vědí, není pravda."

"O tom knězi bys to neřekla," namítl Lars. "Udělal na mě úžasný dojem. Celý život, osmdesát let, jen studoval."

"To je ten Carolltown," popíchl Fred. "Studoval co? Určitě žádný poctivý řemeslo."

"Říkal, že má poslání."

"To já taky. Ve snu se mi zjevil Buh a povídá: 'Frede, moc se nedřív a buď v pohodě. Z té otročiny v kovárně máš akorát mozoly a puchýře.' Nikdo mi to nevěří, ale je to pravda."

"Takoví lidé jsou na nic," přisadila si Samuel. "Jako ty pijavice, co jsou občas na rybách. Jenom berou a nic nedávají."

"To se týká i mě, Samuele?"

"Ne. Ty máš těžkou práci. Jednou jsem měla doma pohromadě šest dětí. Nedokážu pochopit, jak zvládneš desetkrát tolik."

"Chci, aby je učení bavilo. Většinou jsou pak zticha a dávají pozor."

"Děti to mají v povaze," řekl Fred. "Jsou zvědavý. Pak z toho vyrostou. Ten tvůj kněz byl jenom vousatý dítě."

"V jistém smyslu zřejmě ano. Ale setkání s ním byla ta... nejdůležitější událost v mém životě. Díky němu jsem začal přemýšlet o BuhBuchu."

Fred se rozesmál. "To ho měli rovnou utopit."

"Něco ti řekl?" napověděla Samuel.

"Ne, něco mi ukázal." Lars se předklonil. "Nikdy jsem vám o tom nevyprávěl?"

"Mně jo," řekl Fred.

Samuel ho sjela pohledem. "Mně asi ne." Bude lepší Larse moc neprovokovat.

"Probud'te mě, až to skončí."

"Neukázal mi to sám," začal Lars. "Na takovou cestu už byl moc starý. Ale nakreslil mi mapu a poslal se mnou průvodce."

"Kam?"

"Daleko na jih od Carrolltownu. Do jeskyně v horách. Pamatuješ si čtvrtou kapitolu Prvního Zákona?"

"Moc ne. Je o prvním Žáru, ne?"

"Správně." Fredovu pohrdavému odfrknutí nevěnoval pozornost. "Vypráví o tom, že jedna skupina se chtěla před Žárem schovat v lodi, kterou všichni přilétli. Vylétli znovu na nebe, ale spadli a všichni zemřeli."

"Na to si vzpomínám."

"V BuhBuchu se píše, že jich bylo padesát jedna, a že kapitán lodi se jmenoval Čhu." Vzrušením musel vstát. "Ukážu vám to, jestli mi..."

Samuel ho posunkem usadila. "Věřím ti. Pokračuj."

"Lodě na nebi," zabručel Fred.

"V té jeskyni byla do skály vytesaná slova. Dala se těžko přečíst. Byla tak stará, že i ten kámen se už věkem drolil,

i když na něj nemohl vítr ani déšť. Písmo bylo zvláštní, jaké jsem nikdy předtím neviděl.

"Bylo tam napsáno: 'Na věčnou památku prvních obětí novy' - nevím, co to slovo znamená, nejspíš něco s Žárem -a následovalo padesát jmen. První v řadě bylo Čhu."

"To nic nedokazuje." Fred pootevřel jedno oko. "Může to být starý. Ale i kdyby to tam vytesali stejný kněžáci, co napsali BuhBuch, je to stejně jenom pohádka."

"Ale Frede... i ty, Frede, i ty musíš uznat, že ten nápis může být pravý, že připomíná skutečnou událost."

Fred se na něj usmál a znovu zavřel oči. "Lodě na nebi."

"...a pokud je tahle část BuhBuchy pravda, proč by nemohl být pravda i zbytek? Určitě je."

"Jako že jsme přilétli z jiného světa?" navrhla Samuel. "Dvacet osm let na lodi létající vzduchem?"

"Oblohou, ne vzduchem. Je psáno, že tam žádný vzduch nebyl."

"To nezní o nic pravděpodobněji."

"Tak to třeba není doslova pravda," připustil Lars. "Třeba je to chyba nějakého dávného opisovače."

"To je první rozumná myšlenka, co od tebe za poslední půlhodinu slyším," ozval se Fred se zívnutím.

"Stejně ti něco povím. Mohl bys to brát jako důkaz. To, že tam nebyl vzduch."

"To bych nemohl," opáčil Fred. "Ani nechtěl."

"Čím výš stoupáš na horách, tím hůř se ti dýchá. Zní logicky, že když se dostaneš dost vysoko, zmizí vzduch úplně."

"Ale..."

"A oni byli tak vysoko, že padali na zem dvacet osm let!"

"Ale když tam není vzduch... co tam je?"

Lars pokrčil rameny. "Nebe. Jenom nebe."

"Nezapomínej na hvězdy," připomněl Fred. "Byly by všude kolem, jako světlušky."

"Asi. Třeba jsou na to moc daleko; nikdy se k nim nepřiblížili."

"Asi, třeba. Třeba bys to měl zkusit. Vylez někam do řídkýho vzduchu, pročistí ti to hlavu."

"Máme o tebe trochu starost, Larsi," podotkla Samuel. "Věčně věkův ležíš v tom BuhBuchy. Všechny ty tabulky a nákresy."

"Svou práci stihnu."

"Já vím. Ale je to škoda času a nadání." Mezi jiným Lars znovu vynalezl čerpadlo a kapalínový závěs kompasu. "Na obnovu města budeme potřebovat všechny tvé schopnosti."

"To také stihnu." Opřel se o zábradlí. "Copak nechápete, že... že odsuzujeme sebe i své potomky k... že kvůli nám nebude život nikdy jiný. Nebude, dokud někdo nezačne plýtvat časem a nadáním, aby zjistil, proč se co děje."

"Co se má stát, to se děje," uzavřel ospale Fred. "To je všechno."

Nebesie oko někdy příliš pálí často sa jeho zlatá tváre stmí od času čas se vietši slunce vzdálí...

Čtyřicetý Žár nebyl ani horší, ani lepší než třicetý, jenž mu předcházela. Lidé se na ně připravovali lépe než zpočátku a zřídka přišli o více než jednoho zdravého muže či ženu z pěti, i když děti a starci umírali daleko víc.

Svět se uchystal stejně, jako už po miliony let. Než nova náhle vzplála, ryby zamířily na

léto do hloubky, hmyz se zakuklil a letošní semena chránil odolný vláknitý obal.

V průběhu jediného dne pak větší slunce zazářilo stokrát jasněji a s úsvitem zapálilo všechny lesy od pólu k pólu. Ještě než palivo došlo, z moře už stoupala pára a voda se začínala vařit. Vichřice ozónu a přehřáté páry rozehnaly popel po celé planetě. Moře vystoupilo z břehů a vroucí vodou zalilo spálené nížiny. Jakmile se nova uklidnila, dalo se do deště.

V křehkém bezpečí jeskyní se mužové a ženy choulili kolem poblikávajících lampiček, kvůli zběsilému vytí vichřice venku neschopni spát nebo si povídat; vichřice, která za pár dní rozloží polární ledovou čepici, vichřice, která s sebou hnala balvany jako kapky deště, vichřice, která by jim orvala maso z kostí a ty pak rozmetala po polovině planety.

První déšť spadl vařící a okamžitě se vypařil zpátky do vzduchu. (Planeta, jež se dřív, celá hnědá a zelená, tvářila tak pohostinně, teď celá plála stejným neblahým jasnem.) Po nějaké době se už voda udržela i na zemi a strašná bouře se zklidnila v pouhý hurikán. Dlouho a bohatě pršelo.

Když vylezli z děr, z deště zbývala jen teplá mlha. Než sestavili karavanu, mezi mraky se začala ukazovat modrá obloha a několikrát denně bylo vidět slunce. Bahno už začalo tuhnout a s prvním sněhem opustili kráter.

Dopluli k ostrovům, kdysi horám nad Samueltownem. Přišli jen o 178 lidí, z nichž polovina dokonce přežila bouři, ale pak se jedné noci záhadně ztratila i s lodí cestou zpátky.

Lars našel kopec, na němž zakopal truhlu knih a dalších cenností. K jednomu uchu před odjezdem přivázal dlouhý řetěz a nechal ho ležet na povrchu.

Truhlu nikdy nenašli.

Pohnojili úbočí jednoho kopce kompostem a zasadili rýži a ječmen. Pak odpádlovali k dalším ostrovům a udělali s nimi to samé. Zbývalo jen čekat, než z jejich polí ustoupí voda.

Než sklídí první celou úrodu, uplyne patnáct let.

Samuel a Lars byli po léta přáteli; na krátký čas dokonce milenci. Fred byl ale ve svých posměšcích čím dál jedovatější a Lars se ještě utvrdil v názoru, že BuhBuch skrývá neznámou pravdu. Většina obyvatel Samueltownu zastávala názor, že Lars je pro město přínosem, i když je trochu praštěný, ale Fred vedl halasnou skupinku lidí, kteří mu raději neposílali děti do školy, aby se neučily lži. Ostatní na to hleděli s pobavením. Lars měl neuvěřitelné historky, ale přesně takové děti zaujmou a dají jim námět k rozhovorům. Život byl už tak dost neradostný; proč děti obírat o tu jiskřičku zábavy, byť sebehoupější?

Lars oznámkoval tabulky s písemkou z aritmetiky a právě vypisoval děti na tabuli v pořadí podle úspěšnosti. Johnny by se měl zítra víc snažit, aby se dostal z konce seznamu. Kdosi zdvořile zakašlal.

Lars se otočil a ve dveřích spatřil ostýchavého cizince. Úlekem málem pustil tabulku, kterou právě držel. Už léta neviděl nikoho, koho by neznal celý život.

"Ehm... čím mohu sloužit?"

"Jste městský kníže." Neznámý působil ještě cizeji díky světlým vlasům, v Samueltownu tak nezvyklým, že z Larsových současníků nebyl blond ani jediný.

"To ano."

"Já také. Tedy ve svém městě. Ve Fredriku, na jihovýchod odsud."

Lars o něm už slyšel. "Pojďte dál a posad'te se." Ukázal do lavice pro nejstarší děti. "Jen

tak cestujete?"

"Opisuji knihy. Při posledním Žáru jsme o mnoho přišli."

"To všichni. Máte čím zaplatit?"

Zavrtěl hlavou. "Ne. Ale vyměním... mám něco přes třicet knih, mohly by vás zajímat." Rozvázal tornu z tmavé kůže a Lars se jal probírat knihami, zatímco cizinec prohlížel hube-nou samueltownskou knihovnu. Lars se rozhodl opsat 'Šití' a 'Stavbu mlýnů' za něž nabídl copyright na 'Zpracování kovů' a 'Počty'.

Cizinec, jménem Brian, strávil u Larse měsíc společného opisování. Stali se z nich dobří přátelé, jedli spolu (a s většinou neprovdaných žen a mládenců) u Samuely; sedávali u jejího krbu při sladkém víně a dlouho do noci probírali své názory a nápady. Když musel jít Lars porcovat velikou rybu, Brian za něj vypomohl ve škole a naučil děti několik říkánek a písniček.

Když měsíc uplynul, musel Brian pokračovat do dalšího města. Jednou zrána poprosil Larse, ať ho doprovodí k řece.

U vody touhle dobou nikdo nebyl, protože rybáři už dávno vyjeli na moře. Bylo chladno a větrno, mladý lesík štíhlých dutých bambusů na druhém břehu ševalil ve vánku.

Bylo krásně na cestu i na loučení. Ale Brian hodil své věci do přívozní pramice a pak do ní sám mlčky nastoupil, jako by chtěl odjet beze slova, bez stisknutí ruky. Otočil se k Larsovi, daleko smutnějšímu, než situace žádala, a najednou řekl:

"Larsi, povím ti něco, co jsem ještě nikomu neřekl a nikomu už neřeknu. Na nic se mě nevyptávej a nikomu to neprozrazuj."

"Co..."

Prekotně pokračoval. "Všechno, čemu věříš ohledně BuhBuchy, je pravda. Musím to vědět, protože jsem se... nenarodil na tomto světě. Jsem pozorovatel, poslední ze Semě. Není to mýtus, ale skutečný svět v nebi. Pochází z něj lidstvo."

"Opravdu jsi..."

"Nesmíš to nikomu říkat ze stejného důvodu jako já. Vzbudili bychom falešné naděje."

Tuhle planetu jsme znovuobjevili před padesáti lety a hned začali s přípravami. Musíme vás z tohoto nepřátelského světa někam přesídlit, na Sem nebo jinam, kde se vám bude líbit.

Dokážeme postavit nebeské loďstvo, které vás pobere všechny - a už ho stavíme. Ale chce to čas. Několik generací."

Lars se zamyslel. "Asi to chápu."

"Možná budete muset přežít ještě dva Žáry, než vás zachráníme. Znáš lidi, Larsi."

"Tou dobou..." přikývl. "Už by vás nevítili jako zachránce. Vzpomínka vybledne a... neděkovali by vám za svobodu, ale nenáviděli by vás, že jste jim ji kdysi vzali."

"Přesně."

Dlouze se na sebe zadívali. "Takže po mně chceš," řekl pomalu Lars, "abych přestal učit pravdu. Ted', když vím, že je to pravda."

"Bohužel. Pro dobro příštích generací."

Brian trpělivě počkal, než si to Lars srovná. "Dobře," procedil skrz zuby. "Slibuji."

"Věřím ti. Sbohem, Larsi."

"Sbohem." Rychle se otočil, aby mladíka ušetřil pohledu na stařecké slzy, a ztěžka vykročil směrem ke škole. Dnes, třído, probereme dělení velkých čísel, užívání čárky a hrnčířství. A lži.

Brian doprovodil starého muže pohledem a pak se kladkou přetáhl na druhý břeh. Vydal se ke Carrolltownu a nijak ho nepřekvapilo, že na něj za první zatačkou někdo čeká.

"Nazdar, Frede."

Fred vstal a oprášil si kalhoty. "Jak to šlo?"

"Věřil všemu do posledního slova. Už ti nebude dělat problémy."

Fred Brianovi podal měšec zlata. Ten ho zvážil v ruce a pak ho bez počítání hodil do torny. "Měl jsem ho rád. Jsem krysa."

"Bylo to nezbytné."

"Ale kruté."

"Vždycky můžeš to zlato vrátit."

"To bych mohl," řekl Brian. Přehodil si tornu přes rameno a vyrazil na jih, k městu, kde se narodil.

přeložil Robert Tschorn